

ΖΑΚΥΝΘΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΤΣΑΚΑΛΙΑΝΟΥ.

ΕΤΟΣ Β.

ΜΑΡΤΙΟΣ 1877

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΚΓ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

(συνέχ. ἔργα προηγ. φυλλ.)

XIV

“Ο Ἀλέξανδρος διαλογιζόμενος ὅτι οἱ λόγοι του ἐπέδρασαν τοσοῦτον ἐπὶ τὴν διάνοιάν μου, ἀποτελεσματικῶς συντελέσαντες εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τελευταίας ἀποφάσεώς μου, νὰ ἐνδυθῶ, δηλονότι, τὸ μοναχικὸν σχῆμα, σφόδρα ἔλυπεῖτο καὶ ἐκείνος. Ὁ καλὸς οὗτος φίλος μου ὑπερμέτρως ἐθλίβετο, διότι φοβούμενος ἀμφέβαλλεν, ἂν ὀρθῶς ἢ ἡμαρτημένως μὲ εἶχε συμβουλεύσει. Προβλέπων καὶ προαισθανόμενος τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, τὴν προαγγελλομένην σφοδρότητα τῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου ἐπικρεμαμένης λαίλαπος, εἰλικρινῶς δὲ καὶ ἀδελφικῶς ἀ-

γαπῶν με, ἔτι μᾶλλον ἠγωνία καὶ ἔφριττε μήπως πείσας με, ὥς ἐνόμιζε, ν’ ἀκολουθήσω τὴν γνώμην του, μὲ κατέστησεν οὕτως αἰωνίως καὶ ἀμετακλήτως δυστυχῇ. Ὁ ἐνάρτεος καὶ εἰλικρινῆς ἐκείνος φίλος μου, ὑπ’ ἀπεριγράπτου δέους κατελαμβάνετο ἀναλογιζόμενος τὸ ἀνεπανόρθωτον τῆς θέσεώς μου, τὸ μέγεθος τοῦ κωλύματος, τὸ ἀνυπέρβλητον τεῖχος, τὸ ὅποιον ἀνηγέρθη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς Ζωῆς διὰ τῆς ἐν ταῖς μοναχικαῖς τάξεσι κατατάξεώς μου. Καὶ ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος ἠπατάτο, διότι οὐδὲν κατ’ αὐτοῦ παράπανον εἶχον οὔτε ἡδυνάμην νὰ ἔχω. Ἄν καὶ ἠκολούθησα τὴν γνώμην του, ἂν καὶ διὰ τοῦ μέτρου, ὕπερ ἔλαβον, ἐπέβαλον εἰς ὀλόκληρον τὴν ζωήν μου τὰ δάκρυα, οὐχ ἥττον οὔτε τὸ μετενόησα, οὔτε ἐπιέσθην ὑπ’ οὐδενός. Ὁ ἔρως μου, καὶ μόνος ὁ ἔρως

μου μοι ἐπέταξε τοιουτοτρόπως νὰ πράξω. Πλὴν, ἂν καὶ ἐμαστιζόμεν ὑπὸ δεινῆς ἀπελπισίας, ἂν καὶ ἐν τοῖς δακρύοις καὶ ἐν μόνοις τοῖς δακρύοις ἀνεύρισκον παρηγορίαν τινά, οὐχ' ἤττον ἀπεπειρώμεν, πρὸς ἐμαυτὸν ἰσχυρῶς παλαίων ἀποκρυψά τὴν ὀδύνην μου, νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου, καὶ προσποιούμενος, ἐμειδί-ν ἵνα διὰ τῆς συμπεριφορᾶς μου ταύτης ἀποδείξω τῷ φίλῳ μου καὶ πείσω αὐτὸν ἔτι οὐδόλως κατ' αὐτοῦ ἡγανάκτουν, ὅτι οὐδόλως ἐκείνον ἠτιώμεν ἐπὶ τῇ ἐπελθούσῃ μοι φθινοτάτῃ ἐκείνῃ συμφορᾷ. Ἐμειδί-ων . . . ναι, ἐμειδί-ων, ὁ τάλας, καὶ ὑπὸ τὰ ἐπίπλαστα ἐκεῖνα μειδιάματα ἐκαλύπτετο ὁ ἐνδόμυχος καὶ ἀπεριόριστος τῆς καρδίας μου ζόφος.

Χάριν διασκεδάσεως τῆς θλίψεως μου καὶ, εἰ δυνατόν, πρὸς παρηγορίαν μου, ἀπεφασίσθη μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡ εἰς τὸν Ἄθω καὶ Ἱερουσαλήμ περιοδεία μας, ἵνα οὗτος τοιουτοτρόπως μὲ καθοδηγήσῃ εἰς τὰ πρῶτα ταῦτα θέματα τῆς νέας μου ζωῆς. Ἀνεχωρήσαμεν λοιπὸν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ διηυθύνθημεν κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ἄθω, ὅπου φθισαντες διεμείναμεν περὶ τοῦς δύο μῆνας· μετὰ ταῦτα δὲ ἀπήλθομεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Τὰ τῆς περιοδείας μας ταύτης θέλω σοὶ παραλείπει, ὄντα ὅλως ἄσχετα πρὸς τὴν ἱστορίαν τούτην· τοῦτο μόνον σοὶ λέγω ὅτι οὔτε τὰ νέα ἀντικείμενα, ὅπερ εἶδον, οὔτε οἱ ξένοι ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα, ἠδυνήθησαν καὶ πρὸς σιγὴν νὰ σκεδάσωσι τῆς ψυχῆς μου τὰ σκότῃ, αὐτε ν' ἀποακρύνωσιν ἐκ τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας μου τὴν ἀλγεινὴν ἅμα δὲ καὶ γλυκειὰν τῆς ζωῆς μου ἀνάμνησιν. Κατὰ τὸ πεντάμηνον τοῦτο διάστημα, οὔτε ἐπιστολὴν οὔτε εἶδον οὐδεμίαν ἔλαβον περὶ τῆς ζωῆς μου· ἐπανηρόμεν λοιπὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνησυχῶν μὲν, πλὴν χαίρων καὶ ἐλπίζων. Ναι, φίλε μου, ἐ-

χαίρον καὶ ἠλπίζον ὅτι ἐκεῖ τοῦλάχιστον θὰ ἐμάνθανον τὰ τὴν ζωὴν μου ἀφορῶντα, καίπερ παρ' ἐμοῦ ἀναμενόμενα, συμβάντα. Ταῦτα δὲ ἐμαθὼν ὁ ταλαίπωρος ἐκ τῶν δύο ἀκολούθων πρὸς με διευθυνομένων ὑπὸ τῆς Μαρίας ἀπαισιῶν καὶ θλιβερῶν ἐπιστολῶν.

Ἡ Μαρία πρὸς τὸν Γεώργιον

Νεάπολις 15 Σεπτεμβρίου

Γεώργιέ μου,

Καίτοι μαθοῦσα τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχώρησίν σου, οὐχ ἤτον αὐτόσε διευθύνω τὴν παρούσάν μου, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀγνοοῦσα τὸν τόπον τῆς μεταβάσεώς σου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐλπίζουσα ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ τὴν λάβῃς.

Θλιβερωτάτῃ βεβαίως, Γεώργιε, εἶναι· ἡ λαχοῦσά μοι ἐντολὴ, τὸ νὰ ἐπιφαίνωμαι πάντοτε ἐνώπιόν σου ἄγγελος κακῶν εἰδήσεων· ἀλλ' ὅσον θλιβερά, ἀλλ' ὅσον ἐχέπικρος καὶ ἂν ἦναι ἡ ἐντολὴ αὕτη, ἡ πρὸς σε φιλία μου μοι ἐπιβάλλει αὐτὴν νὰ ἐκπληρώσω.

Εἶσαι ἀνὴρ, Γεώργιε, καὶ γενναῖος, ἡ δὲ τελευταία ἀπόφασίς σου νὰ ἐνδύθῃς τὸ μοναχικὸν σχῆμα, νὰ τελέσῃς τουτέστι τὴν μεγίστην τῶν θυσιῶν, προσφερόμενος ἐκούσιον ὕλοκαύτωμα ὑπερτοῦ ἔρωτός σου, ἔτι μᾶλλον μοι ἀποδεικνύει τὸ μεγαθύμον καὶ γενναῖον τοῦ χαρακτῆρός σου, καὶ ἔτι μᾶλλον μ' ἐνισχύει ἵνα προβῶ θαρραλέως εἰς τὴν πένθιμον ἀφῆγησίν μου· διότι ἐκείνος, ὅστις, ὡς σὺ, ἀπεφάσισεν ἀπέναντι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος τὰ πάντα νὰ θυσιάσῃ, τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας του νὰ κατασιγήσῃ, τὰς προσδοκίας, τὰς ἐλπίδας του νὰ ἐξαφανίσῃ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ὑποστῇ καρτερικῶς καὶ γενναίως τὰ ὑπολειπόμενα αὐτῷ μαρτύρια. Ἀκουσὲν λοιπὸν, φίλε μου, τὰ τελευταῖα περὶ τῆς ζωῆς συμβεβηκότα. Ἄμα αὕτη ἔμαθε, Γεώργιε, τὴν εἰς τὸ μοναχικὸν σχῆμα μεταμόρφωσίν σου, τὸν ἱριστικὸν δηλονότι τοῦτον χωρισμὸν σὰς, κατελήφθη

ἡ δύστηνος ὑπὸ μεγίστης μελαγχολίας καὶ υπερτάτης θλίψεως. Πᾶσα ἡμῶν ἀπόπειρα ἀπέβη ἀνωφελής, μὴ δυνή-
θέντων κατ' οὐδὲν νὰ μεταβάλωμεν
τὴν θέσιν της, μὴ δυνηθέντων ν' ἀπο-
σπάσωμεν ἐκ τῶν χειλέων της οὔτε
κἂν στιγματιὸν μειδίαμα, μὴ κατορ-
θωσάντων ν' ἀπομακρύνωμεν ἐκ τοῦ
νοῦ της τὴν θυμοβόρον καὶ μαστίζου-
σαν αὐτὴν ιδέαν τοῦ αἰωνίου χωρισμοῦ
σας. Οὔτε οἱ λόγοι τῆς μητρὸς της, οὔτε
αἱ παρακλήσεις αἱ ἰδικαὶ μου ἠδυνήθη-
σαν νὰ τὴν παρηγορήσωσιν. Ἡ θλίψις,
Γεώργιε, ἔχει καὶ ἐκείνη τὰ θρία της, τὰ
ὅποια ἀδύνατον ὁ ἄνθρωπος νὰ υπερπη-
δήσῃ. Ἡ ἐνδύμυχος αὕτη λοιπὸν πι-
κρία μετεβλήθη δυστυχῶς εἰς σπουδαι-
οτάτην ἀσθένειαν. Ναί, Γεώργιε, ἡ
Ζωὴ σου, πρέπει νὰ τὸ μάθῃς, ἡσθένη-
σε καὶ ἡσθένησε θαρρέως. Ὡς ἐννοεῖς,
ἐν τοιαύτῃ τῶν πραγμάτων καταστά-
σει, οἱ γάμοι ἀνεβλήθησαν ἐπ' ἀορίστῳ.
Ἡ ἀσθένεια, Γεώργιε, παρῆλθεν ἡ
Ζωὴ σου ἐσώθη ἐκ τοῦ ἐπικειμένου
κινδύνου, πλὴν, ἂν καὶ παρῆλθεν ἡ ἀ-
σθένεια, κατέλιπεν ἔχνη ἀναλλοίωτα.
Γεώργιε, πρέπει νὰ τὰ μάθῃς ὅλα...
ἡ Ζωὴ σου τήκεται... ἡ Ζωὴ σου
φθίνει. Αἰμάσσει ἡ καρδιά μου, φίλε
μου, ἐνῷ σοὶ τὰ γράφω. Πίστευσόν με,
χιλιάκις κατηράσθην τὴν στιγμήν, καθ'
ἣν σὰς ἐγνώρισα, καθ' ἣν κοινωνῶς τῆς
ὑμετέρας ἀγάπης κατέστην. Ἀλλ' ἀ-
φοῦ ἅπαξ σὰς ἐγνώρισα, ἀφοῦ μοι ἀπε-
καλύψατε τὰ μυχαίτατα τῆς καρδίας
σας, ἀφοῦ μοι ἐχορηγήσατε τὴν ἄδο-
λον καὶ εἰλικρινῆ φιλίαν σας, πρέπει
καὶ ἐγὼ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὰ πρὸς
με αἰσθήματά σας μετὰ τῆς αὐτῆς
καὶ ἴσης φιλίας καὶ ἀγάπης. Ὅφείλω
νὰ σὲ βοηθήσω, ὀφείλω νὰ σὲ εἰδοποιή-
σω, καὶ ἅς κλαίω καὶ ἅς στεναίζω.
Μάθε λοιπὸν, Γεώργιε, ὅτι ἂν καὶ ἡ
ἀσθένεια παρῆλθεν, ἡ Ζωὴ σου ἐξακο-
λουεῖ νὰ ὑποφέρῃ, νὰ πάσχη. Περί-
λυπος καὶ σιωπηλὴ δὲν ἀπαντᾷ εἰς
τὰς ἐρωτήσεις μας εἰμὴ μόνον διὰ μο-
νοσυλλάβων. Τὰ χεῖλη της ὠχρίασαν,

αἱ παρειαὶ της ἀπώλεσαν τὸ ρόδινον αὐ-
τῶν· δὲν εἶναι τέλος ἡ Ζωὴ σου τῆς
Ζακύνθου, ἡ Ζωὴ σου ἡλλοιώθη, ἡ Ζωὴ
σου, Γεώργιε, δσημέραι ἡλλοιοῦται.
Καὶ ὑπάρχει, φίλε μου, δηκτικώτερος
σκόληξ, ὅστις περισσότερον νὰ καταβι-
βρώσκῃ, νὰ φθείρῃ τὸν ἄνθρωπον ἢ ὁ
παραγόμενος ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τῆς
ὀδύνης, αἵτινες πηγάζουσιν ἐκ τῶν
παθημάτων τῆς καρδίας; Ὁ Θεὸς ἅς
γίνῃ ἴλεως, ὁ Θεὸς ἅς εὐσπλαγχνισθῇ. Τί
νὰ πράξῃς, δὲν γνωρίζω νὰ, σοὶ εἶπω,
δὲν τολμῶ νὰ σὲ συμβουλευέσω... Νὰ
ἔλθῃς ἢ νὰ μὴ ἔλθῃς;... πράξον Γε-
ώργιε, ὅπως ἐνκρίνεις. Παρακάλεσον
τὸν Πλάστην νὰ σὲ ἐμπνεύσῃ ὅπως
πράξῃς, ὅ,τι ἀρμόζει.

Περαίνουσα, πρέπει νὰ σοὶ ὑπενθυ-
μίσω, Γεώργιε, ὅτι οἱ ἐκλεκτοὶ τῶν
ἀνθρώπων εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες περισ-
σότερον ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ πά-
σχουσι. Γινώσκω ὅτι εἶναι σκληρὰ καὶ
κενὴ ἡ παρηγορία αὕτη· πλὴν, Γεώρ-
γιε, ἔχεις καρδίαν γενναίαν καὶ γενναί-
ως ὑπόμεινε τα δεινὰ τοῦ κόσμου. Ἐ-
ναπόθεες δὲ εἰς μόνον τὸν Ὑψίστον ἀ-
πάσας τὰς ἐλπίδας σου, διότι ἐκεῖ-
νος μόνος δύναται νὰ σὲ παραμυ-
θήσῃ.

Ἡ τεθλιμμένη καὶ κλαίουσα φίλησου
Maria

Ἡ Μαρία πρὸς τὸν Γεώργιον
Νεάπολις 28 Νοεμβρίου

Γεώργιέ μου

Μὴ λαβοῦσα εἰσέτι ἀπάντησιν εἰς τὴν
τελευταίαν ἐπιστολήν μου, τὴν πρὸ
δύο σχεδὸν μηνῶν σταλεῖσάν σοι, κα-
τεπειγόντως σοὶ γράφω τὴν παρούσαν,
ἐλπίζουσα ὅτι αὕτη θὰ λάβῃ καλλιτέραν
τύχην τῆς πρώτης.

Γεώργιε, γινώσκω ὅτι ἀποτείνομαι
εἰς μεγάλῃμον καὶ γενναῖον ἄνδρα, ὅστις
καρτερικῶς ὀφείλει νὰ ὑποστῇ τὰ δει-
νὰ τοῦ κόσμου, καὶ διὰ τοῦτο θαρροῦσα
προβαίνω εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς θλι-
βεοῦς εἰδήσεως, ἣν ἔχω νὰ σοὶ ἀναγ-
γείλω. Θλίβομαι, πονῶ, καὶ τήκομαι,
Γεώργιε· οἱ ὀφθαλμοί μου πληροῦνται

δακρύων, ἡ καρδία μου αἰμάσσει, πλὴν ὀφείλω νὰ σοὶ γράψω, ὀφείλω νὰ σοὶ ἀποκαλύψω ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Μάθε λοιπὸν, Γεώργιε, ὅτι καθὼς σοὶ ἔγραψον δὲ τῆς προηγουμένης μου ἐπιστολῆς, ὁ ἄμεσος κίνδυνος εἶχε παρῆλθαι, καὶ ἠλπίζομεν νὰ σώσωμεν τὴν Ζωὴν σου· πλὴν ἀτυχῶς αἱ ἐλπίδες μας οἰκτρῶς ἐψεύσθησαν. Ἡ ἀσθένεια, Γεώργιε, μετ' ἐπιτάσεως ἐπανῆλθεν. . . ἡ Ζωὴ σου ἐξακολουθεῖ πάσχουσα . . . ἡ Ζωὴ σου μαραινέται, ἡ Ζωὴ σου, Γεώργιε, ὁσημέραι ρθειρεται. Ἡ πρὸς ἄμφοτέρους ἀγάπη μου μοὶ ἐπιτάσσει νὰ σοὶ εἰπῶ, νὰ σὲ συμβουλευσω, νὰ σὲ παροτρύνω, νὰ σὲ θιάσω νὰ ἔλθῃς εἰς Νεάπολιν, διότι ἡ ἐνταῦθα παρουσία σου καθίσταται κατεπειγόντως ἀναγκαία, διότι ἂν ὑπάρχῃ ἐλπίς τις σωτηρίας, μόνῃ ἡ παρουσία σου δύναται τὴν σωτηρίαν ταύτην νὰ ἐπενέγκῃ. Ὀλόκληρος ἡ οἰκογένεια τῆς Ζωῆς —δυστυχῶς ἀργὰ πλέον, τὸ γινώσκω— μ' ἐπεφόρτισε, μὲ παρεκάλεσε νὰ σοὶ γράψω νὰ ἔλθῃς. Ἐγκατάλειψον λοιπὸν τὰ πάντα, καὶ ἔλθε, τρέξε, πέταξε, διότι τὰ πάντα ἴσως ἀπὸ σὲ κρέμονται.

ἡ gl.η σου
Μαρία

XV

Ἀπὸ τὰς τρεμούσας χεῖράς μου ἐξέφυγον τ' ἀπαίσια ταῦτα γράμματα. Ἀλαλὸς καὶ ἐμβρόντητος ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει αὐτῶν ἀπομείνας, οὔτε φωνὴν νὰ ἐκβάλω ἠδυνήθην, οὔτε λέξιν ν' ἀρθρώσω οὐδεμίαν. Ἦτο λαῖλαψ ἐκείνη πᾶνολέτειρα, ἦτο κεραυνὸς θανατηφόρος, ὅστις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου εἶχεν ἐνσκήψει. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὀλεθρίων ἐκείνων γραμμῶν ἡ ἀπελπισία μου ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον αὐτῆς σημεῖον, διότι, ὡς σοὶ εἶπον, ἐπανηρχύμην εἰς Κωνσταντινούπολιν χαίρων καὶ ἐλπίζων. Ναί, φίλε μου, πίστευσόν με, ἔχαιρον καὶ ἡλ-

πιζον. Παρκαδοθεὶς εἰς τὴν τύχην μου, ἀπέσβεσα τῆς καρδίας μου τοὺς φλογώδεις πόθους, ἐθέσπισα τῆς ψυχῆς μου τὸν αἰώνιον ζόφον. Ἐπέβαλον πρὸς ἐμαυτὸν τὰ δάκρυα, τὰς ὀδύνας, τὰς βασάνους, τὰ μαρτύρια· ὑπέμεινα, συνεμορφώθην εἰς τὴν τύχην μου, παρηγορήθην, πλὴν ἠλπίζον, πλὴν ἤθελον, πλὴν ἀπῆλθον καὶ ἐγὼ ν' ἀκούω αὐτὴν τοῦλάχιστον χαίρουσάν, ὑγιαίνουσάν, εὐδαιμονοῦσάν! Ἀλλ' ὅπως καταστῇ τέλειον καὶ πληρὲς τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, καὶ τοῦτο μοὶ ἠρνεῖτο, καὶ τοῦτο ἀνηλεῶς μοὶ ἀπηγόρευεν ἡ σκληρὰ καὶ ἀπάνθρωπος εἰμαρμένη μου.

Ὁ Ἀλέξανδρος προσεπάθει νὰ ἐπιχύσῃ ἐπὶ τῶν αἵμασσουσῶν πληγῶν μου τὸ ἔλαιον τῆς παρηγορίας, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἀλγηδόνες καὶ πληγαὶ ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀνίατοι, ἀνεπούλωτοι, ἃς οὐδεμία λέξις, οὐδεμία δύναμις ἰσχύει νὰ θεραπεύσῃ. Πλὴν, ἂν καὶ οἱ λόγοι τοῦ φίλου μου ἀπέβαινον ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀνίσχυροι ἵνα μὲ παρηγορήσωσι, μοὶ διεπίστουν τοῦλάχιστον τὴν πρὸς με ἀπεριόριστον ἀγάπην του, μοὶ διετράνουν διὰ νέων ἀποδείξεων τὴν εἰλικρινεστάτην αὐτοῦ φιλίαν.

Δὲν εἶχον οὐδένα πλέον ἐνδοιασμὸν ὅπως μὴ μεταξὺ εἰς Νεάπολιν οὔτε ὁ φίλος μου μὲ ἀπέτρεπε, τοῦναντίον, μάλιστα, ὁ Ἀλέξανδρος μὲ παρώτρυνεν ὅσον τάχιστα νὰ τὸ πράξω, καὶ ἀποφασίσας νὰ μὲ συνοδεύσῃ, ὡς πάντοτε, ἔτυχε τῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας ἀπὸ τοῦς ἱεραρχικῶς ἀνωτέρους μας. Ἀλλ' ἐὰν πάλιν ἤθελεν ὑπάρχει ἐμπόδιον ἢ ἐνδοιασμός τις, ἢ ἀκόλουθος πρὸς με διευθυνομένη ἐπιστολὴ τοῦ πατρὸς τῆς Ζωῆς ἤθελεν ὁλοσχερῶς τὸν ἐξαλείψει.

Ὁ Πατὴρ τῆς Ζωῆς πρὸς τὸν Γεώργιον.

Νεάπολις 7 Δεκεμβρίου

Γεώργιέ μου

Ὅπως τεταραγμένον ἔχων τὸν νοῦν, τὸν ζόφον ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐν τῇ ψυχῇ

τὴν ἀπελπισίαν, ἐπιχειρῶ, Γεώργιέ μου, ἵνα σοὶ γράψω τὰς ὁλοθρίδας ταύτας, γραμμάς. Δεινὸν καὶ ἀπεγνωσμενὸν τὸ ἐπιχειρημά μου, ἀλλ' ὀφείλω νὰ τὸ ἐκπληρώσω, διότι ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου παρουσιάζονται περιστάσεις, καθ' ἃς οὗτος, ὑπ' αὐτῶν ἡττώμενος, ὀφείλει νὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τῶν πράξεών του, ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ τὰ λάθη του. Οὕτω καὶ ἐγὼ Γεώργιέ μου, ἀπέναντι μόνον τῆς ἐπαπειλούσης μας καταιγίδος—ἀργὰ πλέον, τὸ ἡξεύρω—ἐδίωξα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὴν καλύπτουσαν αὐτοὺς ἀχλὺν· πολὺ ἀργά, τὸ γινώσκω, ἀνεγνώρισα ὅτι ἐπταίσα, ὅτι ἡμάρτησα. Περίφοβος καὶ ὅλως τρέμων, προσέρχομαι σήμερον ἐνώπιόν σου, ἐγὼ, ὅστις ἡρνήθην υἱόν μου νὰ σ' ἀποκαλέσω, ὁ δυστυχέστατος τῶν πατέρων, ὁ ταλαίπωρος γέρον, ὁ ὑπὸ σοῦ δικαίως ἐλαμβανόμενος ἐχθρὸς σου, καὶ σοὶ φωνάζω· ναὶ, ἡμαρτον, πλὴν συγχώρησόν με, Γεώργι, συγχώρησόν με.

Ἡ Μαρία, Γεώργι, διὰ δύο αὐτῆς ἀλλεπαλλήλων ἐπιστολῶν σοὶ ἀνεκοίνωσεν ἤδη τὰς τὴν Ζωὴν μας ἀφορώσας ἀπεισίας εἰδήσεις· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐλάβομεν μέχρι σήμερον οὐδεμίαν εἰς τὰ γράμματα ταῦτα ἀπάντησιν, καὶ περὶ τούτου τὰ μέγιστα ἀναστοχοῦμεν, μετὰ τρεμούσης χειρὸς καὶ μετ' ἀλγούσης καρδίας, ἐπείγοντος τοῦ κινδύνου, ἐπιχειρῶ τὰς εἰδήσεις ταύτας νὰ συμπληρώσω, ἵνα σπεύσῃς, Γεώργι, εἰς Νεάπολιν, ὅπου καθίσταται κατεπειγόντως ἀναγκαία ἡ παρουσία σου.

Μάθε λοιπὸν, Γεώργι, ὅτι ἡ Ζωὴ ἐξακολουθεῖ πάσχουσα, ὅτι ἡ Ζωὴ κινδυνεύει. Ἀκουσον καὶ τὴν φρικωδεστάτην τῶν εἰδήσεων· ἡ Ζωὴ μου... τὸ ρόδον μου... τὸ φῶς μου... τὸ τέκνον μου... ἀπώλεσε, Γεώργι, ἡ δύστηνος... τὰς φρένας! Ἐν δὲ τῇ παραφροσύνῃ της, ἡ ταλαίπωρος, καὶ ἐν τοῖς παραλογισμοῖς τῆς ἀσθενείας της, σὲ μόνον, τέκνον μου, ἐνθυμεῖται, τὸν Γεώργιον της μόνον καλεῖ, τὸν Γε-

ώργιον της μόνον θέλει. Ὁ ἱατρός μᾶς λέγει ὅτι δὲν δύναται οὐδὲν νὰ ἐγγυηθῇ, ὅτι μικραὶ μόνον ἐλπίδες τῷ ὑπολείπονται, καὶ ὅτι ἂν πέσῃ νὰ σωθῇ ἡ Ζωὴ μας, μόνῃ ἡ παρουσία σου ἐνδέχεται τοιοῦτον αἶσιον ἀποτέλεσμα νὰ ἐπενέγκῃ. Ἐλθέ λοιπὸν, υἱέ μου ἵνα σὺ σῇς τὴν θυγατέρα μου.

Γεώργιέ μου, τέκνον μου, γινώσκω ὅτι ἔχεις δίκαιον, γινώσκω καὶ ἀναγνωρίζω ὅτι εἶμαι αἷτιος τῶν ἐπελθόντων τούτων κακῶν, ἐγὼ ὁ πρόξενος τῆς ἐπικειμένης καταστροφῆς ταύτης, ἐγὼ ὁ ἀπολακτίσας σε ἐκ τῶν ἀγκάλων μου, ἐγὼ ὅστις δὲν ἠθέλησα τέκνον μου νὰ σ' ὀνομάσω, ὁ ἄφρων, ὁ δεισιδαίμων, ὁ ἄπληστος, ὁ ἔνοχος ἐγὼ εἶμαι· τὸ γινώσκω, τὸ ἀναγνωρίζω, τὸ ὁμολογῶ. Πλὴν, Γεώργι, ἐνώπιόν σου κλίνω τὴν λευκότριχα κεφαλὴν μου, κάμπτω τοὺς γεγηρακότας πόδας μου, καὶ γονυκλινῆς καὶ κλαίων ἐνώπιον σου, ἡμαρτον, σοὶ φωνάζω, ναὶ, Γεώργι, ἡμαρτον, εἰσάκουσον τὰς παρακλήσεις μου, εἰσάκουσον τὰς ἱκεσίας μου, οἷότι ἂν ᾔσο φιλέκδικος, ἀρκοῦντως ἦδ' ἐξεδικήθης, διότι αὐστηροτάτη εἶναι, τέκνον μου, ἡ τιμωρία, τὴν ὁποίαν νῦν ὑφίσταμαι· ἀναλογίσθητι δὲ ὅτι ἀνωτάτη ἐσσεταὶ διὰ σὲ ἱκανοποιήσεις τὸ ν' ἀποδώσῃς τὴν θυγατέρα εἰς τὰς ἀγκάλας ἐκείνου, ὅστις σκληρῶς πρὸς σὲ τὴν ἡρνήθη.

Γεώργι, τέκνον μου, ἐλθέ εἰς τὰς ἀγκάλας, εἰς ἃς σὲ περιμένει ὁ πενθὼν καὶ σκληρῶς νῦν τιμωρούμενος διότι δὲν ἠθέλησε νὰ κληθῇ πατήρ σου

Πατὴρ τῆς Ζωῆς.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοιοῦτου γράμματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔμαθον τὰς ἀλλεπαλλήλους καὶ φρικωδεστάτας ἐκείνας εἰδήσεις, οὐδὲν ἄλλο μοὶ ὑπέλειπετο ἢ νὰ κλαίω καὶ πικρῶς νὰ κλαίω· πλὴν καὶ τὰ δάκρυα ἐν τῇ ὁλοθριωτάτῃ ἐκείνῃ στιγμῇ μ' ἐγκατέλειψαν, στερευσασάν των πηγῶν, ἐξ ὧν ταῦτα ἀπέρρεον. Ὅταν τὰ δάκρυα στερεύ-

σωσι καὶ ἐκεῖνα, οὐδὲν ἄλλο ἀπομένει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἢ ν' ἀποθάνῃ, διότι σὺν τῇ ἀπωλείᾳ τούτων ἀνεπίστροπτεῖ ἐξαφανίζονται ἅπασαι αἱ προσδοκίαι, ἅπασαι αἱ ἐλπίδες του. Καὶ ὅμως, φίλε μου, δὲν ἀπέθανον, ὄχι ἀλλ' ἐζήσα διότι ἐπέπρωτο, φεῦ! νὰ ζήσω ἵνα ὑποφέρω. Δὲν ἤρκει ἡ συμφορὰ μου, τὸ φοβερὸν τῆς συμφορᾶς μου δὲν ἤρκει· ἔπρεπε νὰ ἐπιστεγασθῇ τὸ στυγερὸν οἰκοδόμημα, ἔπρεπε ἐπ' αὐτοῦ νὰ στηθῇ τοῦ μαρτυρίου μου ὁ σταυρὸς. Τρελλὴ ἡ Ζωὴ μου καὶ θνήσκουσα! ἐκ βάθου; καρδίας ἐφώνησα· καὶ εἶναι ἀληθές, Θεέ μου, τὸ τοιοῦτον; . . ὦχ, ναί! ἀληθέστατον, φεῦ! καὶ ἀναμφίβολον ἦτο. Μοὶ ἐπεφυλάσσετο παρὰ φρονιὰ νὰ τὴν ἐπικνίδω, ὅπως μετὰ ταῦτα πτώμα τὴν ἀσπασθῶ.

Δύο ἡμέρας μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ γράμματος τούτου τοῦ πατρὸς τῆς Ζωῆς ἀνεχωρήσαμεν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Νεάπολιν, ὅπου ἔμελλε νὰ ἐκτυλιχθῇ ἡ τελευταία σκηνὴ τοῦ φοβεροῦ τούτου δράματος.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

Φ. KAPFER.

Π. ΧΙΩΤΟΥ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἐκαστος τῶν νῦν φιλοσοφούντων προσκολλᾶται εἰς σύστημα φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης, τὸ ὁποῖον μᾶλλον ἢ ἥττον συμμορφοῦται μὲ τὴν διαγωγὴν του, προάγει τὰ ὅξεις τοῦ βίου του, γαργαλίζει τὰ πάθη του. Οὔτε ὁ Ὑλιστὴς φιλόσοφος ἤθελε λατρεύει τὴν

ὕλην ὡς ἀηδίως ὑφισταμένην καὶ ἀλόγως καὶ κατ' εἰμαρμένην ἐνεργοῦσαν καὶ μορφονοῦσαν τὸ σύμπαν, ἐὰν μὴ ἐντροφὰ ὀρέξεις σαρκὸς εἰς πλητμο- νὴν ἡδυπαθείας, ἣν ἀφθόνως εὐρίσκει ἐν τῇ ὕλῃ. Οὔτε ὁ πνευματιστὴς πρὸς· εἴλκυε τὰς πεποιθήσεις του εἰς Θεὸν ἄϋλον πνεῦμα, ἀναρχον, δημιουργόν καὶ διευθύνον τὸ σύμπαν, πηγὴν πάσης ἀγαθότητος, καὶ θέλοντα ὑπόλο- γα ὅλα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ λογικὰ ὄν- τα διὰ τὰς ἐν τῷ βίῳ πράξεις των, ἐὰν μὴ ἤθελε ὅλας τὰς πράξεις τῆς ψυχῆς του συμφωνοῦς πρὸς τὰς ἀλη- θεῖς καὶ ἐπουσιώδεις τῆς θείας ἀγα- θότητος. Οὔτε ὁ ἐκλεκτικὸς προέβαινε εἰς ἐξέταση τοῦ δυσεξηγήτου τῶν σχέσεων τοῦ αἰσθητοῦ μετὰ τοῦ νοε- ροῦ, σώματος καὶ ψυχῆς, ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, πλάστου καὶ πλάσματος, ἐὰν μὴ ἤθελε τὰς ἐνεργείας του νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ ὅρια πάσης εὐσυνηδη- σίας πρὸς διάκρισιν τοῦ ἀρέσκοντος καὶ ἀπαρέσκοντος τῷ Θεῷ.

Ὁ Καροῦσος οὖν τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς καθ' ὅλον τὸν βίον ἐξασκῶν, καὶ θέλων νὰ διάγῃ συμφώνως πρὸς τὰ φιλοσοφούμενα περὶ ἀγαθό- τητος τοῦ Θεοῦ ὑπὸ Πλάτωνος, ἐφι- λοσόφει κατὰ τὸ σύστημα τούτου τοῦ Ἑλληνος φιλοσόφου. Τὸ γινώθι σαυτὸν, ὡς ἡννόει ὁ Σωκράτης, καὶ εἰς τί ὑφί- σταται ἡ γνώσις αὐτοῦ εὐρίσκων ὡς ἀπαραίτητον ὅρον τῆς ἐπιδόσεως εἰς τὴν ἀρετὴν, κατέστησεν ἀντικείμενον τῶν φιλοσοφικῶν μελετῶν του. Διὰ μόνον τὸ Πλατωνικὸν σύστημα θερα- πεύει τοὺς πόθους τῆς ψυχῆς του· αἱ ἀλήθειαι αὐτοῦ ἀνυψοῦσι τὴν διάνοι- αν. Ἐξ αὐτοῦ ἀποθησαυρίζει τὰ με- γάλα κεφάλαια τῆς ἐπιστήμης πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ καθήκοντος ἐαυτοῦ εἰς ἀγαθοεργίας πατρίδος οἰκείου, συμπο- λίτου. Τὴν Σωκρατικὴν φιλοσοφίαν οὐ μόνον ἐπρέσβευεν ὡς δόληγὸν πάσης ἀληθείας γνώσεως τοῦ σκοπευομένου ἀγαθοῦ ἐν πρακτικῷ βίῳ ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς συνάδουσαν μὲ τὰς ἐρεῦνας